

מאמר 'מה היית עושה במקומי בסיטואציה מרגיזה שכזו'?

מאת הרב שלום עמירה – ראש מרכז חנוך

לפעמים אנחנו צריכים אותם לגמרי איתנו. והם - 'לעומתיים'... אתה קולט בדיעבד או תוך כדי שיחה שהאמא משוחחת איתך ומעלה טענות וטונים ליד... ה'בן יקר' שלה. התפוח 'לא נפל רחוק מהעץ' אתה מהרהר לעצמך במקרה הטוב, בזה הפחות טוב אתה מרגיש שיש לך עסק עם הורים בעייתיים, בתוך תוכך אתה מעדיף להתעלם עד סוף שנה מהם ומהבן 'המקסים' שלהם עד כמה שאפשר! לא תקין, אה? אתה בטח שואל 'אז מה היית עושה במקומי בסיטואציה מרגיזה כזו'? אז במקום שאני יענה לך מה עושים בסיטואציה כזו, בא תשמע איך אף פעם לא תגיע אליה!

רקע

נתחיל ברצוי. אם אנחנו שותפים עם ההורים בחינוכו של הילד, אם אנחנו מלמשים יחד יהלום יקר, נראה אך טבעי שאנו וההורים נשמור על קשר רציף או לכל הפחות משמעותי, נטפח את הקשר, נקפיד על פגישה טלפונית לפחות פעם בחודש וכן הלאה, האם זה מה שקורה בפועל?

נניח לרגע להורים לילדים המאגרים אשר מכורח הנסיבות מוכרחים להיות בקשר עם המורה, נדבר על הורים לתלמידים ממוצעים ומעלה, כמה מהם בקשר פעיל? כמה מהם מטפחים את השותפות בינינו למען עתיד טוב יותר לבנם?

ניתן לומר כי נדירים הם ההורים המתעניינים במצב בנם ובאיכות לימודו ברמה שהם יוזמים קשר טלפוני מדי פעם. כשאני אומר יוזמים, זה לא כשהבן חוזר הביתה עם תלונה או בעיה, יוזמים פירוש, להרים ללא סיבה קונקרטית טלפון ולשאול מה קורה עם הבן שלי, במה אנו ההורים יכולים לתרום למען המשך שגשוגו וכו'.

אחד לעשרה הורים הוא כזה. אגב, בדרך כלל הורים כאלה דואגים להביע את הערכתם למורה, בדרך כלל תלמידים להורים כאלה בולטים בחינוכם, ההורים, שותפים מרצון; הילד, 'תלמיד'; במובן המלא של המילה.

אך המציאות הרווחת היא שונה. אני זוכר את תחילת שנותי כמלמד, שנים שהיו גם תחילת שנותיי כאבא, תמהתי לנוכח חוסר שיתוף הפעולה של ההורים; איפה האכפתיות? איך זה שמחזירים דף קשר ריק מתוכן עם איזו חתימה חפוזה בצבע קרש מזדמן? 'משהו לא בסדר עם ההורים האלה' חשבתי כמעט בקול...

היה זה אבי שענה לי על זה בשלש מילים – "לאנשים אין זמן". עם השנים גדלו גם ילדי שלי, נוכחתי בעצמי עד כמה מציאות החיים היא כזו, בפרט בציבור החרדי שהוא בעל משפחות ברכות ילדים.

לא בכוונה, לגמרי בלי משים; החיים עמוסים, עמוסים מאוד; ובין שלל המשמעויות של העומס הזה, שאין להורה זמן לעיסוק יזום בהתנהלות הילד בביה"ס ובדאגה מתמדת לטיפוח רמתו הלימודית. גם אם הוא מבין שיש ערך גדול לקשר הזה, טרדות החיים דורשים תגובות, כך שהתעניינות באיכות הלימוד וברמת ההתקדמות של הילד נראה לרבים כמותרות.

כשאני אומר שאין להורה זמן להיות בקשר, זה לא לאותם חמש דקות של טלפון. יתכן שקצת מרתיעה אותם המחשבה שהמורה הולך לתפוס אותו ארבעים דקות ואין לו אותם כעת, אך עיקר החשש של ההורים הוא מהעול העלול להיות מוטל עליהם בעקבות השיחה.

בנוסף, יש כאן עניין של אופי. יש לא מעט אנשים פחות חברתיים, פחות מתחברים בטבעם, מבלי שהמורה יזום שיחה, הם לא יצרו קשר.

זה רק בנוסף, כי אם ההסתכלות על שיתוף הפעולה למינוף הצלחת הבן הייתה נדמית להורים כפעולה להצלחת הביזנס המשותף, אי הנעימות הייתה זוה הצידה. מבלי להטיח האשמות, אך גם בלי לטיית, החיים עמוסים, פחות מתעסקים במה שלא דחוף, ועוד יותר פחות, במה שלא נוח.

האירוע המרכזי של "הקשר בין המלמד להורים"

ברמה הפרקטית, הייתי מחלק את הכיתה לעשר, שבעים, עשרים.

עשר אחוז מההורים הם השותפים מרצון, איתם השיחות זורמות. בד"כ ההורים היוזמים הם אנשים עם ראש גדול, כשנרצה לעשות שיחה היא תהיה זורמת, לעיתים גם עם פחות דיסטנס, מלאה תובנות חכמות לשני הצדדים. לרוב, ילדיהם ממוקמים במקום גבוה עד גבוה מאוד במדרג התלמידים כאמור לעיל.

שבעים אחוז מההורים הם ההורים לתלמידים במדרג בינוני גבוה – גבוה מאוד, איתם ננהל שיחת נימוסין מיוזמתנו, ירצו, יוסיפו להתקשר. לא ירצו, ניפגש באסיפת הורים.

עשרים האחוזים הנותרים הם האירוע המרכזי של "הקשר בין ההורים למורה". הורים לתלמידים מאתגרים. הקשר עם הורים אלו הוא חשוב מאין כמוהו. לקשר בכלל – יש לתת את הכבוד הראוי ואת הזמן הראוי, במיוחד יש לתת את הדעת ליצירת קשר ראשוני. קשר שצריך לבא מיוזמתנו.

למה יצירת הקשר הראשונית צריכה לבא מצד המלמד?

יצירת הקשר הראשונית עם הורים אלו צריכה להיות מצד המורה, מכמה סיבות:

תדמית של מורה אחראי ורגיש – ברמה האסטרטגית, כאשר המורה מקדים ומתקשר הוא מעביר מסר להורים "אני רוצה בהצלחת בנכם, שתפו אותי פעולה למענו". הורים לתלמידים מאתגרים חוששים לא מעט מכך שלמורה יהיה קשה להכיל את בנם, שיחת טלפון כזאת מרגיעה אותם ומעודדת אותם לשתף פעולה.

יצירת ערוץ פתוח – יש וקורים דברים בבית שאנו כמורים צריכים לדעת עליהם ולפעמים מתאכזבים שלא ידענו עליהם בזמן אמת, כאשר אנחנו פותחים ערוץ, אנו מאפשרים להורים להרגיש בנוח להיות אתנו בקשר ולשתף אותנו.

בחירת מועד השיחה – ברמה הטקטית, כאשר אנחנו יוצרים את הקשר הראשוני, יש לנו את האפשרות לבחור את מועד השיחה הראשונה; בחירת מועד השיחה מאפשר את ריכוזו של המורה בשיחה מה שמשפיע על תדמיתו ועל חידוד המסרים אותם מבקש להעביר.

תחילתו של הקשר, רצוי שתהיה במהלך החודש הראשון לשנת הלימודים. כבר בשבוע הראשון נוכל לזהות את התלמידים המאתגרים יותר, מאתגרים לימודית, מאתגרים התנהגותית, אנחנו מבינים שיהיה צורך בלא מעט שיחות עם ההורים, אנחנו בוחרים ליצור קשר.

למעשה, ההכרח ליצור קשר עם עשרים אחוז מההורים יוצר סדר קדימות כאשר אחרי השיחות עם אותם ההורים נכון מאוד ליצור קשר נימוסי עם כלל הורי התלמידים. כמו עם הילדים בבית, עלינו לשים לב כי תשומת הלב לתלמידים מאתגרים לא תתפרש אצל השאר כחוסר יחס אליהם; לבד מזאת, אם ניצור קשר רק עם אלו שאנו **צריכים** להתקשר אליהם, נשווה לשיחות משמעות שלילית.

יתרה מזאת, בלא מעט מהשנים נוכחתי לגלות במהלך סבב השיחות שישנם עוד כמה מהתלמידים שחשוב היה ליצור קשר עם הוריהם. לפעמים ישנם מצבים רפואיים במשפחה העלולים להשפיע על התלמיד, לפעמים הקשר בין ההורים עלה על שרטון ולהורה חשוב לעדכן וכן הלאה. איך יוצרים קשר נכון? כלל אחד שכולל בתוכו את הכל – רושם ראשוני חיובי. תוכלו לקרוא על כך במאמר 'כל התורה על שיחת הטלפון הראשונה'